



Krav och rekommendationer arbetsgång rådgivningsunderlag

Jenny Henriksson

Jordbruksverket



Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

17A-rådgivning för vem?

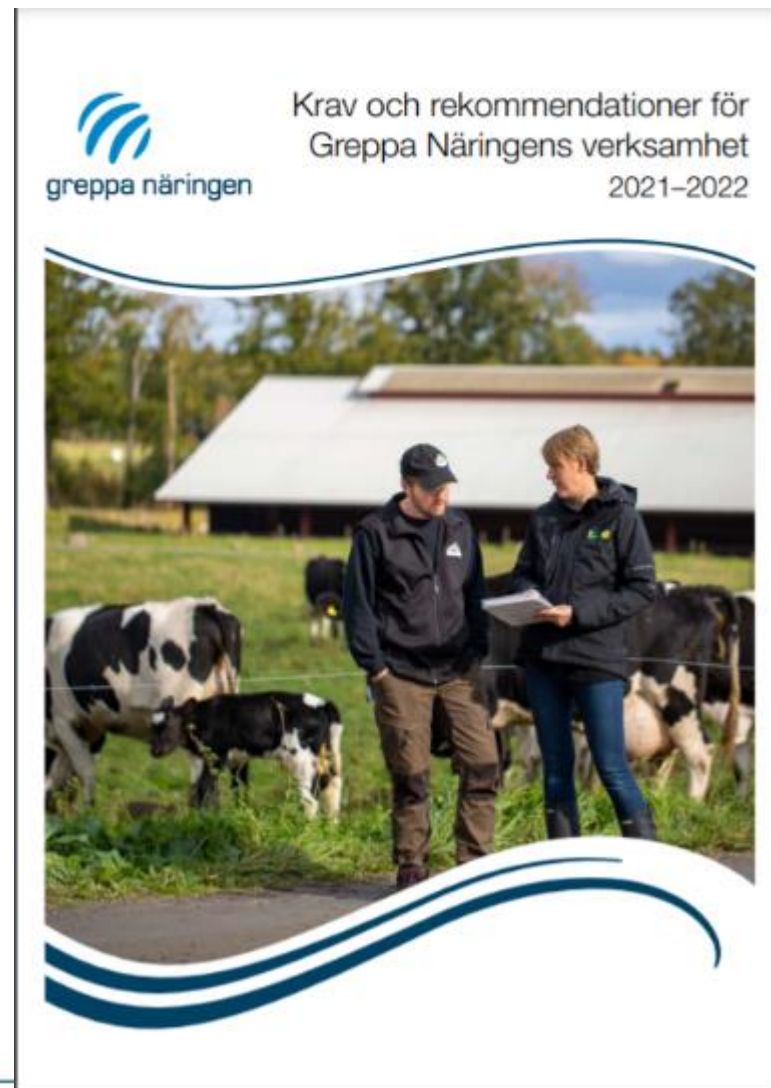
- Företag > 50 hektar åkermark kan få rådgivningen
- Företaget ska ha fått startbesök 1A

= som för de allra flesta andra Grepparådgivningar

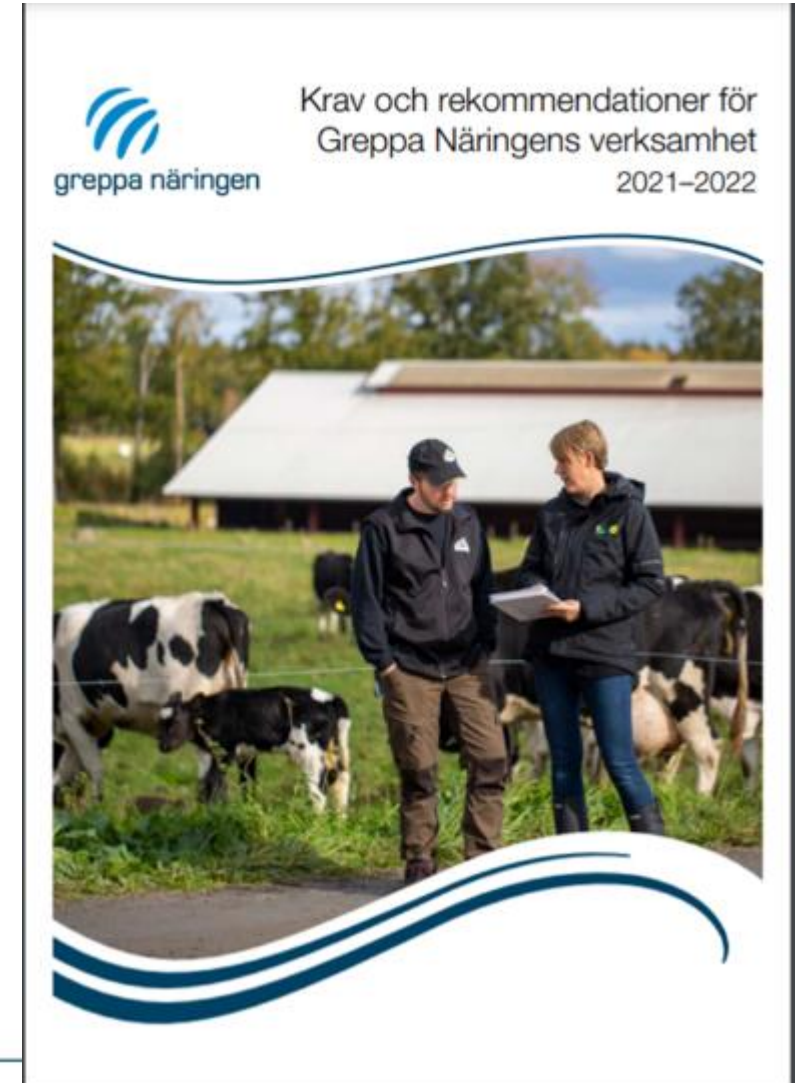
Störst behov i slättbygd!

Krav och rekommendationer

- › Utarbetade av Jordbruksverket i samråd med länsstyrelserna och LRF.
- › Systematiskt arbetssätt.
- › All rådgivning som utförs under Greppa Näringen ska följa krav och rekommendationer.



- › Rekommendationer som i texten uttrycks som **ska** är bindande medan **bör** inte är bindande.
- › Den text som anges under rubriken "Resultat och krav på dokumentation" och "Krav på rapportering till GNWadm" ska **alltid** följas.
- › Noggrann dokumentation.



Krav och rekommendationer

17A Biologisk mangfold i åkerlandskapet

Stage 1

[illegible]

Bilaga 1

17A Biologisk mångfald i åkerlandskapet	
Modulens inriktning:	Gårdar med åkermark
Beräknad tidsåtgång inkl. för- och efterarbete:	10-12 timmar
Ett besök + uppföljningskontakt:	Ja
Punkt	Innehåll
Översiktlig beskrivning	Genomgång av gårdens förutsättningar för biologisk mångfald på och i nära anslutning till åkermarken. Rådgivning om åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden i åkerlandskapet. Åtgärder på naturbetesmark ingår inte i rådgivningen.
Mål för modulen	Ge lantbrukaren rekommendationer för att med enkla åtgärder gynna den biologiska mångfalden på gården, som att anlägga blommande kantzoner eller spara en del av vallen vid första skörd. Bidra till miljömålen "Ett rikt odlingslandskap", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Giftfri miljö".
Underlag/ grunddata	Underlag som behövs vid besöket • Karta över gården och total åkerareal • Grödor som odlas och vilka som dominerar arealmässigt • Om växtodlingen är ekologisk eller konventionell • Redan genomförda åtgärder för biologisk mångfald • Vilka miljöersättningar som söks på gården

Rådgivningens innehåll och omfattning

Motivera lantbrukaren

- Utgå från presentationen som finns som underlag till modulen och gå igenom varför det är viktigt att tänka på gårdens biologiska mångfald utifrån områdena växter, pollinerande insekter, övriga nyttodjur, fåglar och fältvilt. Ta även upp arternas egenvärde. Visa på hur åtgärderna kan utformas för att öka multifunktionaliteten, till exempel för att minska risken för att växtnäringssämnen och rester av växtskyddsmedel hamnar i vattenmiljön genom att skapa naturliga skyddsavstånd
- Utgå från gårdens förutsättningar för biologisk mångfald. Identifiera gårdens natur- och kulturvärden på och intill åkermark och dess värde för den biologiska mångfalden på gården exempelvis:
 - Kantzoner, skyddszoner, bryn
 - Träd- och buskrader/ lähäckar
 - Skalbaggssåsar
 - Småvatten och öppna diken
 - Blommande trädor
 - Lärkrutor
- Informera **kort** om
 - Nationella miljömål som kan påverkas med insatser på gården efter rådgivningen
 - EU-direktiv och internationella överenskommelser som berör jordbruket inom biologisk mångfald
 - Hur biologisk mångfald och ekosystemtjänster förhåller sig till varandra

Förbered åtgärdsplanen

- Gör en rundvandring på gården som ger en bild av gårdens natur- och kulturvärden på och i anslutning till åkermarken.
- Anteckna gårdens areal och arealmässigt största grödor, vilka miljöersättningar som söks, gårdens produktionsinriktning, vilka blommande grödor som odlas.
- Notera eventuell förekomst av speciella arter eller artgrupper som brukaren är intresserad av att gynna. En sökning över förekomst av rödlistade arter i Artportalen är ett lämpligt underlag
- Fokusera på åtgärder inom områdena växter, pollinerande insekter, övriga nyttodjur, fåglar och/eller fältvilt som lantbrukaren är mest intresserad av. Diskutera tänkbara förbättringsåtgärder. Lyft fram åtgärder som är enkla att genomföra. Utgå från broschyren "Gynna mångfalden" och presentationen.

	- Diskutera vilka områden som är mest angelägna att jobba vidare med för att uppnå miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och ur ett företagsekonomiskt perspektiv med utgångspunkt från brukarens intresse. Diskutera miljöersättningar och möjliga åtgärder för ekologiska fokusarealer. - Gör en lista på redan genomförda åtgärder på företaget som gynnar biologisk mångfald i åkerlandskapet. - Lista minst tio möjliga förbättringsåtgärder på gården inom områdena växter, pollinerande insekter, övriga nyttodjur, fåglar och fältvilt. Gör en åtgärdsplan - Välj i samråd med lantbrukaren ut minst tre åtgärder att arbeta vidare med. Markera åtgärden på en gårdskarta. Rangordna åtgärderna och gör en tidsplan för när de ska genomföras. - Beskriv hur åtgärderna kan genomföras - Gör en åtgärdsplan som omfattar de närmaste tre åren. Gör en uppskattning av kostnader för åtgärderna. Notera de fördelar som brukaren ser med åtgärderna och vilka fördelar åtgärderna ger för den biologiska mångfalden. - Följ upp rådgivningsplanen och revidera den om det är aktuellt.
Resultat och krav på dokumentation	Rådgivningsdokumentet ska innehålla: - Kort beskrivning av företaget med inriktning på natur- och kulturvärden på och i anslutning till åkermarken. - Åtgärdsplan enligt ovan för de närmaste 3 åren. - Karta med planerade åtgärder. - Uppdaterad rådgivningsplan.
Krav på rapportering till GNW-adm	Registrera rådgivningstillfället - Kort beskrivning av företaget med uppgifter om natur- och kulturvärden i anslutning till åkermarken med hjälp av nyckeltal om: - Gårdsdata: total åkerareal, dominerande grödor, ekologisk eller konventionell odling, odling av blommande grödor, sökta miljöersättningar - Tidigare genomförda åtgärder - Minst tre föreslagna åtgärder i prioriteringsordning utifrån åtgärdsplanen - Datum för uppföljningskontakt - Om rådgivningsplanen och/eller bakgrundsbeskrivningen har ändrats ska det registreras.

Information för dig som är rådgivare

Greppa näringens sidor för rådgivare: <https://adm.greppa.nu/>

Information specifikt om modulen 17A:

<https://adm.greppa.nu/radgivning/biologiskmangfaldiakerlandskapet.4.3f5783ca17a0d6fa37e95bfc.html>

- Innan besöket
- Under besöket
- Efter besöket



The screenshot shows the Greppa Nätverket website interface. At the top, there is a navigation bar with the Greppa Nätverket logo, a search bar, and a menu with links: Rådgivning, Vera, Kurser, Mallar, Rådgivarnytt, and För rådgivare. The main content area is titled "17A | Biologisk mångfald i åkerlandskapet". On the left, there is a sidebar with a list of sections: "Innan besöket, 17A", "Under besöket, 17A", and "Efter besöket, 17A". Below this, there is a section for "Modulansvarig" (Module responsible) with the name "Petter Haldén", a phone number "036 15 89 17", and an email address "petter.halden@jordbruksver...". The main content area features a large image of a bumblebee on a pink clover flower. Below the image, there is a caption "Klöverhumla. Foto: Petter Haldén." and a paragraph starting with "I rådgivningen ger du råd och förslag på hur lantbrukaren kan gynna".

Uppgifter som du behöver

- › Karta
- › Uppgifter om växtodling
- › Uppgifter om genomförda åtgärder
- › Om lantbrukaren har specifikt intresse

Förbered dig utifrån gårdsuppgifterna

I bildspelet och de trycksaker som finns på jordbruksverkets webbplats hittar du information om möjliga åtgärder för att gynna biologisk mångfald.

Fördjupning

Greppa Näringens kunskapsbank för rådgivare samt läs in dig i det underlagsmaterial som finns.



Arbetsgång-Under besöket

1. Rundvandring på gården, viktiga miljöer, lämpliga åtgärder
2. Notera produktionsinriktning, gårdens areal, blommande grödor, miljöersättningar, förekomst av rödlistade arter.
3. Fokusera på områden som lantbrukaren är mest intresserad av.



Diskutera möjliga åtgärder

Identifiera gårdens natur-och kulturvärden, till exempel:

- › Kantzoner, skyddszoner, bryn
- › Träd- och buskrader/lähäckar
- › Skalbaggsåsar
- › Småvatten och öppna diken
- › Blommande trädor
- › Lärkrutor

Förbered åtgärdsplan

- › Fokusera på åtgärder inom de områden som lantbrukaren är mest intresserad av.
- › Lyft fram åtgärder som är enkla att genomföra.
- › Diskutera åtgärder för att uppnå miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och ur ett företagsekonomiskt perspektiv.
- › Gör en lista på redan genomförda åtgärder.



Åtgärdsplan

- › Ta fram en åtgärdsplan som fokuserar på minst **tre** möjliga åtgärder som ska kunna genomföras under de kommande tre åren.
- › Uppskatta kostnaden.
- › Beskriv hur respektive åtgärd gynnar den biologiska mångfalden samt vilka fördelar lantbrukaren får.

Revidera eventuellt rådgivningsplanen



Foto: Petter Haldén

Rådgivningsdokument

- › kort beskrivning av företaget med inriktning på natur- och kulturvärden i anslutning till åkermarken
- › din åtgärdsplan för gården
- › karta med planerade åtgärder
- › uppdaterad rådgivningsplan

Skriva bra rådgivningsbrev

- › På sidan [Skriva bra rådgivningsbrev](#) har du vägledning i hur du skriver ditt rådgivningsbrev.
- › När du skriver rådgivningsbrev och andra texter har du även hjälp av [Greppa Nätverkens skrivråd i korthet](#).

[17A Rådgivningsbrev 1 Skåne 2021PDF](#)

[17A Rådgivningsbrev 2 Skåne 2021PDF](#)

[17A Rådgivningsbrev 1 Västra Götaland 2021](#)

[17A Rådgivningsbrev 2 Västra Götaland 2021](#)

Rapportera i GNW-adm GNW-adm - Greppa ADM

- › datum för besök och uppföljningsbesök eller telefonkontakt
- › gårdsdata som total åkerareal, dominerande grödor, ekologisk eller konventionell odling, sökta miljöersättningar, odling av blommande grödor
- › tidigare genomförda åtgärder
- › minst tre föreslagna åtgärder
- › reviderad rådgivningsplan och/eller bakgrundsbeskrivning om dessa har förändrats

Följ upp

- › Kontakta eventuellt rådgivare för fortsatt önskad rådgivning.
- › Följ upp rådgivningsbesöket med telefonkontakt.



Bildspel

[Presentation bildspel](#)

Mångfald på slätten

[Om åkerlandskapet på jordbruksverket.se](#)



Några av > 30 åtgärder för biologisk mångfald på åkermark

Åtgärd	Pollinerande insekter	Nyttodjur	Fåglar	Fältvilt
Sköt småbiotoper och impediment	X	X	X	X
Anlägg en skalbaggsås	X	X		
Anlägg en våtmark	X	X	X	X
Anlägg en sandbädd	X		X	
Lämna en bit otröskad gröda			X	X
Spara remsa vid vallskörd				
Odla fågelåker	X		X	X
Odla viltåker				X
Gör lärkrutor			X	
Placera ut halmbalar	X	X		
Slå brukningsvägarnas kanter efter blomning	X	X	X	X
Gynna markmångfald för bördighet		X	X	

greppa näringen

Anlägg en våtmark

- Det är framför allt två nyttor (ekosystemtjänster) vi får från vattenmiljöer i jordbrukslandskapet.
- Vattenrening.** Vattendrag, våtmarker, sjöar, småvatten och dammar fungerar som naturliga reningsverk och minskar transporten av näringsämnen som kommer från åkermark. De viktigaste processerna i denna vattenrening är upptag och omvandling av näringsämnen av mikroorganismer och växter, samt sedimentation.
- Biologisk mångfald.** Vattenmiljöer ger livsrum åt en stor mängd djur och växter. Här lever mängder av småkryp som insekter, spindlar, kräftdjur, maskar, musslor och snäckor och många fågelarter födosöker här.

Läs mer om hur du går till väga för [våtmarker](#)

greppa näringen

Odla viltåker

- På en viltåker odlas ettåriga grödor i renbestånd eller i blandning och som lämnas oskördade över vintern. Oljeväxter med mycket blad som fodermärgkål och raps är populära för klovilt som älg och hjort. Honungssört, bovete, senap, oljerättika och söros lockar mycket insekter och ger mat till fälthönsens kycklingar och andra insektsätande fåglar.

[Läs mer om viltåker](#)

greppa näringen

Gör lärkrutor

Genom att anlägga så kallade lärkrutor i ditt spannmålsfält skapar du bra möjligheter för sånglärkor och andra småfåglar att hitta mat till sina ungar. Där kan de också torka upp efter en regnskur. Dagens frodiga grödor, speciellt höstvete, ger inte det utrymme för fåglarna. Forskning visar att antalet sånglärkor i fält med anlagda lärkrutor ökar med upp till 60 procent, fler lärkor häckar här och troligen överlever fler ungar.

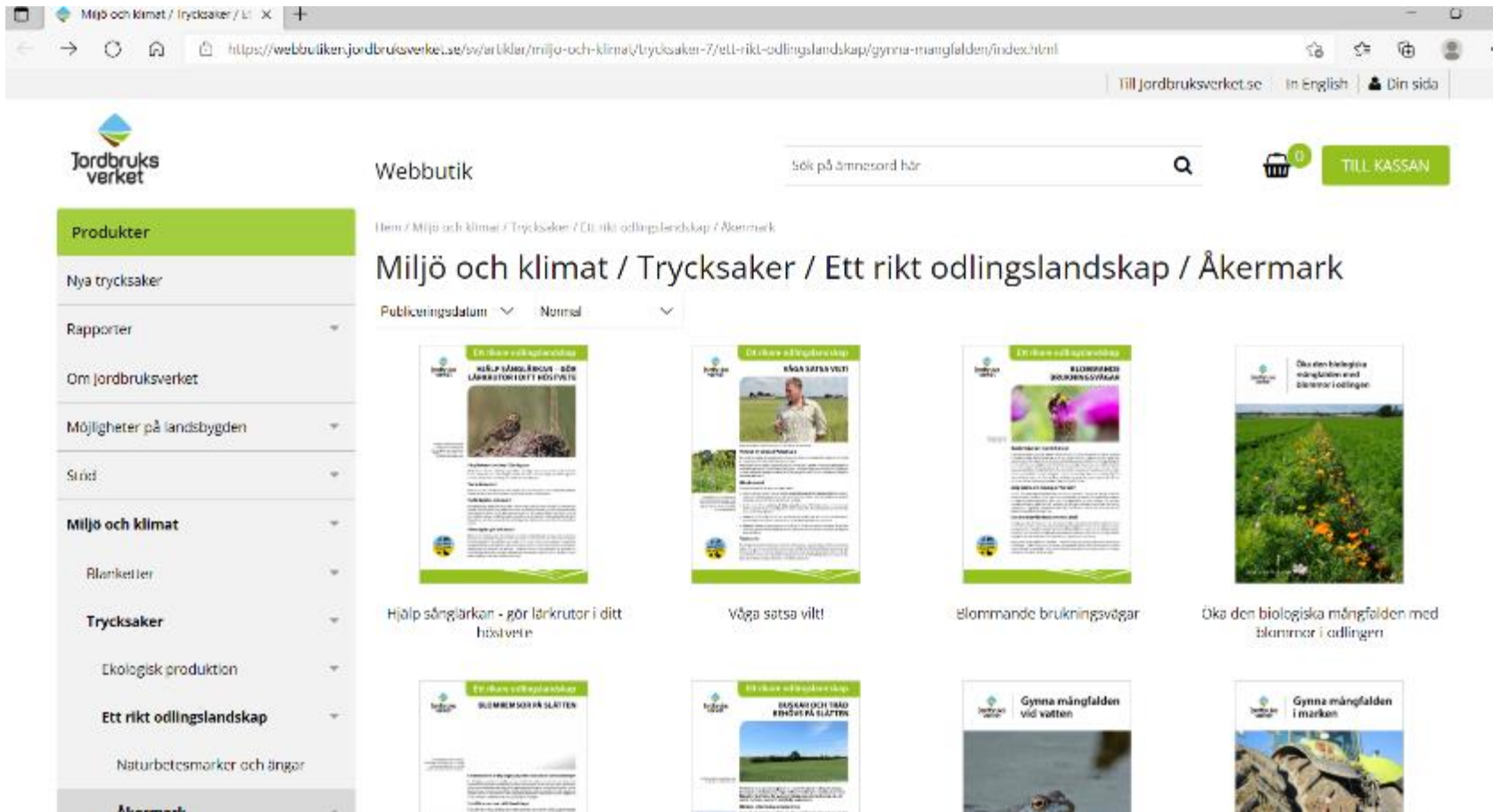
- Skapa 20–25 m² stora rutor i spannmålsfältet. Gör rutorna vid sädens genom att lyfta/stänga av sämaskinen på en 4 till 6 meter lång sträcka. Det går också att harva upp rutor i det sådda.
- Två rutor per hektar är lagom. Rutorna gödslas och bekämpas som fältet i övrigt.
- Gör rutor i fält med öppet läge och som är större än 10 hektar.

[Läs mer om lärkrutor](#)




Underlagsmaterial BILDSPEL

- Publikationer om biologisk mångfald i Jordbruksverkets webbutik



The screenshot shows the webbutik (webshop) of Jordbruksverket. The page is titled "Miljö och klimat / Trycksaker / Ett rikt odlingslandskap / Åkermark". The left sidebar contains a menu with categories: Produkter, Nya trycksaker, Rapporter, Om Jordbruksverket, Möjligheter på landsbygden, Strid, Miljö och klimat, Blanketter, Trycksaker, Ekologisk produktion, Ett rikt odlingslandskap, Naturbetesmarker och ängar, and Åkermark. The main content area displays a grid of brochures and fact sheets. The top row includes "Hjälp sånglärkan - gör lärkruter i ditt höstfält", "Våga satsa vilt!", "Blommande brukningsvägar", and "Öka den biologiska mångfalden med blommor i odlingen". The bottom row includes "Björnar och träd på slätten", "Gynna mångfalden vid vatten", and "Gynna mångfalden i marken". The top right of the page features a search bar, a shopping cart icon, and a "TILL KASSAN" button.

Mer kunskap och råd i appar



”LärKvitter”



”Nyttodjur”



”Fjärilar”



Skalbaggsåsen på Hidinge utvärderad

På en av projektet Mångfald på slättens demonstrationsgårdar, Hidinge, finns sedan 2015 en skalbaggsås som delar ett 35 hektar stort skifte i två delar. Lisa Carlstrand, som studerar till agronom, har under 2022 studerat skalbaggsåsens funktion som sitt kandidatarbete. Vid vårt arbetsgruppsmöte på Hidinge den 14 september berättade Lisa om studien.



Säker övervintring för jordlöpare
Jordlöpare, spindlar och kortvingar, som är naturliga fiender till skadegörare som bladlöss, övervintrar i åkermarken. Söna



Mångfald på slätten finns på Instagram

Följ oss på Instagram. Där delar vi med oss av handfasta tips kring hur du som är lantbrukare kan gynna den biologiska mångfalden på din gård. Vi heter @mangfald_pa_slatten.



67
Inlägg

538
Följare

276
Följer

Mångfald på slätten

Projektet Mångfald på slätten arbetar för att gynna biologisk mångfald i åkerlandskapet.

Fåglar

Fäلتvilt... mer

linktr.ee/mangfaldpaslatten



